

Sammenslutningen af Frie Rudolf Steiner Skoler i Danmark
Sekretariatet, Strandvejen 102, DK 8000 Århus C

Jeppe Flummer
Lindevej 3, 8260 Viby J
Tel. Priv.86110144
Fax. 86116811
Mob.3123 6215
Email jf@flummer.net

Hr. Undervisningsminister
Bertel Haarder
og Folketingets uddannelsesudvalg,

Århus 24.05.2006

Christiansborg.
1240 København K

I forbindelse med behandlingen af (L185) Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler mv. og andre love på Undervisningsministerens område (Afgangsprøve i frie grundskoler, frie kostskoler og ungdomsskoler og optagelsesprøver til gymnasiale uddannelser mv.), har Folketingets Uddannelsesudvalg, i brev af 5. maj, stillet Undervisningsministeren et spørgsmål (spørgsmål 5) vedr. vor henvendelse af 3. maj. (Bilag 9)

Dette har Undervisningsministeren venligst svaret på i brev af 18. maj 2006

Tak for kopi af svar af 18. maj 2006.

Vi har, siden vores skriftlige henvendelse af 3. maj 2006, haft foretræde for Uddannelsesudvalget den 16. maj 2006.

Såvel spørgsmål under foretrædet som ministerens svar til udvalget af 18. maj giver os anledning, til her at uddybe vores stærke bekymring vedr. Rudolf Steinerskolernes muligheder for, fortsat at virke som eksamensfrie, alternative skoler. Vi vil hermed præcisere, hvor vi ser indskrænkningen i friheden, og hvor vi oplever, at frie skolers elever stilles ringere end offentlige.

Vi er enige i, at dette lovforslag (L185) ikke *i sig selv* ændrer skolens ret til at have sit eget indhold og tilrettelæggelse. Vi anerkender også, at skolen frit kan fravælge prøver, under betingelse af et særskilt ekstra tilsyn.

Men vi synes ikke, at De i Deres svar begrundet, *hvorfor* lovændringen er relevant i forhold til vores skoleform. Vi kan se, at De gentager lovforslagets indhold, men vi savner stadig en argumentation.

Sikringen af undervisningsfriheden hviler ikke *alene* på de rettigheder, der nævnes i svaret, men også på, at der er muligheder og forudsætninger for, at denne ret kan realiseres i praksis. Her henholder vi os til for eksempel "*Europæiske erklæring om uddannelsesfrihed i Europæiske Fællesskab 14. marts 1984*" (Vedlagt i engelsk tekst som bilag), samt *FN's verdenserklæring om menneskerettigheder, artikel 26.*

De frie skolers elever bliver ringere stillet

Ved alene at lade folkeskolens obligatoriske prøver være adgangsgivende til for eksempel gymnasiet, eller ved at kræve obligatoriske optagelsesprøver hertil, presser eller tvinger man de frie skoler til at tilrettelægge og målrette deres undervisning mod netop disse prøver, idet disse skolers elever selvfølgelig bør have lige adgangsmuligheder til videre uddannelse. Dette pres på de frie skoler til at tillempe og ændre pædagogikken og indholdet i deres undervisning radikalt, fratager i praksis de alternative undervisnings- og dokumentationsformer den hidtidige *formelle* anerkendelse af deres virke. For de frie grundskoler, der måtte vælge at fastholde eksamensfrihed, vil dermed komme til at stille deres elever ringere end de offentlige skolers elever.

Vi vil indtrængende opfordre Folketinget til at sikre, at valgfriheden ikke udhules via den forskelsbehandling, der opstår ved, at ellers lovsikrede alternative undervisningsformer ikke *i praksis* anerkendes og godkendes på lige vilkår i det offentlige uddannelsessystem. Vi håber, at De, som minister, sammen med Uddannelsesudvalget vil arbejde for en sådan sikring. Og vi opfordrer Dem til at arbejde for, at den kulturelle mangfoldighed, som de frie skoler repræsenterer, ikke harmoniseres, men sikres lige vilkår i sin udfoldelse. Det er fundamentalt for det danske skolevæsens udvikling, at der også fremover findes alternative skoleformer, der kan give den offentlige skole et med- og modspil. Uden disse anderledes initiativer i skoleverdenen vil det blive svært for folkeskolen at finde kilder til inspiration og motivation indenfor landets grænser. Dermed vil det skolevæsen, der tegnes med lovforslaget, få svært ved at udvikle sig i flere retninger.

Bemærkninger om tvungne prøver og eksaminer

En forudsætning for, at de alternative skoleformer skal nyde samme rettigheder, er naturligvis, at deres elever opnår et fagligt niveau, der modsvarer de offentlige skolers, og at dette kan dokumenteres på en sådan måde, at det er sammenligneligt. Vi ønsker ikke ensartethed, men ligeværd, og det har der hidtil også været.

Steinerskolerne har ganske vist sit alternative indhold, sine egne tilrettelæggelser og evalueringer. Men de kompetencer, der forudsættes erhvervet som optagelsesgrundlag for elever, der skal kunne følge gymnasieundervisningen, har steinerskolerne hidtil leveret. For naturligvis evaluerer vi vore elevers præstationer: Vore 'vidnesbyrd' er en grundig skriftlig gennemgang af elevernes standpunkter, som blot ikke er omsat i tal.

Steinerskolerne lever op til folkeskolens krav; og det har de dokumenteret på en måde, som aftagerne, dvs. gymnasier, HF og tekniske skoler, hidtil har kunnet anvende. Hvis steinerskolerne er i tvivl om en elev, og for eksempel har indstillet eleven som "ikke egnet", har gymnasierne hidtil suppleret med deres egne optagelsesprøver. Gennem rektorernes frihed til at vurdere ansøgerne, herunder eventuelt at prøve ansøgerne på deres reelle kompetencer og færdigheder med udgangspunkt i den undervisning, eleven har modtaget, er det til alles tilfredshed

lykkedes at give en ensartet og retfærdig behandling, steinerskolernes særkende og alternative evalueringsform til trods.

Både den enkelte steinerskole, skolens elever og gymnasierne er interesserede i en kvalificeret vurdering og vejledning. Og hvad dette angår, er Steinerskoler og gymnasier hidtil kommet overens. Også det omgivende samfund, herunder erhvervslivet, har med stor tilfredshed modtaget og behandlet vore skriftlige udtalelser om de elever, der forlader skolen.

Vi vil gøre opmærksom på, at i de 30 år, hvor steinerskolerne med skriftlige udtalelser har indstillet elever til optagelse på gymnasium mv., har vi endnu ikke oplevet, at optagelse på grundlag af gymnasierets eller udvalgs individuelle behandling og skøn, har givet anledning til ønske om ændring af disse procedurer.

I ministerens svar angående dette mangler fortsat et argument for, hvorfor denne frihed nu skal indskrænkes; dvs. hvorfor noget, der hidtil har været overladt til de relevante parter selv at afgøre, nu skal underlægges en central, statslig styring.

Bemærkninger til forslag om særskilt tilsyn.

Steinerskolerne kan ikke indføre folkeskolens centrale afgangsprøver uden at kompromittere sin pædagogik og at give afkald på sin pædagogisk begrundede tilrettelæggelse af undervisningen i periodeundervisning (se bilag). Derfor vil alle steinerskolerne, hvis forslaget ikke ændres, blive mål for det særskilte tilsyn.

Vi billiger i og for sig det overordnede mål for det særskilte tilsyn, som Undervisningsministeren i sit svar af 18. maj 2006 sammenfatter i "*-samlet set at opnå indsigt i skolens undervisning*". Vi synes det er vigtigt, at Undervisningsministeriet holder sig løbende orienteret om, hvad der sker på skolerne. Det kunne jo være til gensidig inspiration.

'Indsigt' er et positivt ord. Men intet i Undervisningsministerens svar – eller i lovforslaget i øvrigt – tyder på, at det er inspiration og nysgerrighed, der ligger bag forslaget.

Vi mener generelt, som tidligere fremført, at de allerede lovgivne krav til undervisningens binding til folkeskolens læreplan og de indførte tilsyn, er fuldt tilstrækkelige.

Hvis målet er reel indsigt i skolens undervisning, virker det beskrevne særskilte tilsyn hverken som et hensigtsmæssigt eller troværdigt værktøj. Vi opfatter det særskilte tilsyn som et led i det samlede forslag, hvis hensigt er maksimalt at kunne kontrollere ligheden med folkeskolen på nogle udvalgte punkter.

Vi føler os utrygge ved, at der ikke i loven er indskrevet udtrykkeligt krav til dette særskilte tilsyn om, at det skal respektere skolernes egne værdier, undervisningsindhold og -tilrettelæggelse samt evalueringsform. Vi foreslår, at dette krav udtrykkeligt knyttes til det *særskilte*, og ikke alene det *skærpede* tilsyn. Således kunne der uden tvivl også opstå et frugtbart samarbejde.

Når et sådant særskilt tilsyn har fundet sted, og skolens undervisning i givet fald er fundet at være et alternativ til folkeskolen, som er på samme faglige niveau, og dermed ligeværdigt, bør det have den logiske konsekvens, at skolens egne evalueringer og dens indstillinger til for eksempel de gymnasiale uddannelser, også opnår samme ret og henhører under samme administrative regler som folkeskolens afgangsprøver. Kun dette vil sikre, at steinerskolernes elever ikke stilles ringere.

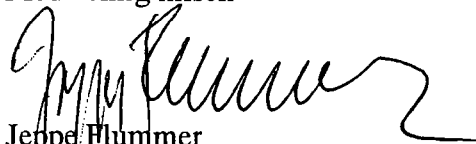
Afsluttende bemærkning

Når lovforslaget, ikke i sine erklæringer om frihed, men i den faktiske konsekvens af indholdet, indskrænker forudsætningerne for at drive fri alternativ skole på lige og lovsikrede vilkår, finder vi det frie, borgerlige forældrevalg undergravet. Staten umyndiggør og negligerer pædagogiske alternativer og forsøg på nytænkning, og forældrene er fraskrevet muligheden for at vælge en skoleform med andre værdier end de statslige. Det er i høj grad kritisabelt.

Vi skal derfor appellere til Deres og Uddannelsesudvalgets medlemmers forståelse for de særlige vanskeligheder, lovforslaget får for en skoleform, der nok opfylder kravet om at leve op til folkeskolens mål, men på sin egen måde. En skoleform som vores vil blive indskrænket af regler og love i det statslige uddannelsessystem, der ikke sikrer mangfoldighedens reelle udfoldelsesmuligheder.

Vi håber, at De og Uddannelsesudvalget vil finde råd for at imødekomme sådanne frie skoleformer uden at kompromitere regeringens overordnede mål, og stiller os gerne til rådighed for yderligere oplysninger eller samtale.

Med venlig hilsen

Jeppe Plummer
Sammenslutningen af Frie
Rudolf Steiner Skoler i Danmark

(Periodeundervisning)

Det er en del af Steinerskolernes pædagogiske tilrettelæggelse af undervisningen i en række fag, men ikke alle, at give denne undervisning i en periode af 3-4 uger med 5 dobbelttimer i ugen, nemlig een hver morgen. Typisk dukker samme eller lignende fag op i to perioder pr skoleår

Bilag: Resolution on Freedom of Education in the European Community (14.03.1984)

IV. Europäische Gemeinschaft (EG) European Community

10. Europäisches Parlament: EntschlieÙung zur Freiheit der Erziehung in der Europäischen Gemeinschaft (14.3.1984)

European Parliament: Resolution on Freedom of Education in the European Community

Das Europäische Parlament...

1. fordert für den Bereich der Europäischen Gemeinschaft die Anerkennung folgender Grundsätze:
  1. Kinder und Jugendliche haben Anspruch auf Erziehung und Unterricht; dazu gehört das Recht des Kindes, seine Fähigkeiten und Talente zu entwickeln; die Eltern haben im Rahmen der gemeinsamen Verfassungsüberlieferungen der Mitgliedstaaten und der auf diesen beruhenden Gesetze das Recht, die Erziehung und die Art des Unterrichts ihrer minderjährigen Kinder zu bestimmen;
  2. alle Kinder und Jugendliche haben das Recht auf Erziehung und Unterricht ohne Diskriminierung aufgrund des Geschlechts, der Rasse, der philosophischen oder religiösen Überzeugungen, der Staatsangehörigkeit oder der sozialen oder wirtschaftlichen Lebensumstände;
  3. für die Aufnahme des Kindes in eine Schule, die öffentliche Mittel erhält, darf nicht die wirtschaftliche Lage der Eltern und auch nicht die soziale, rassische oder ethnische Herkunft des Kindes, sondern müssen seine Fähigkeiten und seine Neigung maßgebend sein;
  4. das Schulwesen muß den einschlägigen Bestimmungen der Europäischen Konvention zum Schutze der Menschenrechte und Grundfreiheiten, den Anforderungen des Gemeinschaftsrechts insbesondere hinsichtlich des Unterrichts für die Kinder von Wanderarbeitnehmern und außerdem der Verfassung sowie den kulturellen und sozialen Bedürfnissen des in Frage kommenden Mitgliedstaats entsprechen;
  5. die Erziehung und der Unterricht haben zum Ziel, die Persönlichkeit zur vollen Entfaltung zu bringen, sowie die Achtung der Menschenrechte und Grundfreiheiten zu stärken;
  6. die Freiheit der Erziehung und des Unterrichts ist zu gewährleisten;
  7. — die Freiheit der Erziehung und des Unterrichts beinhaltet das Recht, eine Schule zu eröffnen und Unterricht zu erteilen;
— diese Freiheit beinhaltet ferner das Recht der Eltern, für ihre Kinder unter den vergleichbaren Schulen eine Schule zu wählen, in der diese den gewünschten Unterricht erhalten; dabei muß einem Kind auch eine Schule offenstehen, die in Erziehung und Unterricht keiner Religion oder Weltanschauung Vorrang gibt;
— Aufgabe des Staates kann es nicht sein, weder für konfessionsgebundene Schulen allgemein noch für Schulen einer bestimmten Konfession Empfehlungen zu geben oder sie zu bevorzugen, noch kann der Staat solche Empfehlungen oder Bevorzugungen zugunsten nicht konfessionsgebundener Erziehung vornehmen;
— entsprechend dem Recht der Eltern ist es deren Sache über die Auswahl der Schule ihrer Kinder bis zu deren eigener Entscheidungsfähigkeit zu entscheiden. Sache des Staates ist es, die dafür nötigen Einrichtungen öffentlicher oder freier Schulen zu ermöglichen;
— die Achtung der Gewissensfreiheit muß sowohl in öffentlichen Schulen, die unmittelbar dem Staat unterstehen, als auch in den ihm vertraglich angeschlossenen Einrichtungen gewährleistet werden;

8. die freigegründeten Schulen, die die gesetzlich festgelegten, sachlichen Voraussetzungen für die Verleihung der Zeugnisse erfüllen, werden staatlich anerkannt; sie verleihen die gleichen Berechtigungen wie die staatlichen Schulen;
9. — aus dem Recht der Freiheit der Erziehung folgt wesensnotwendig die Verpflichtung der Mitgliedstaaten, die praktische Wahrnehmung dieses Rechts auch finanziell zu ermöglichen und den Schulen die zur Durchführung ihrer Aufgaben und zur Erfüllung ihrer Pflichten erforderlichen öffentlichen Zuschüsse ohne Diskriminierung der Organisatoren, der Eltern, der Schüler oder des Personals zu den gleichen Bedingungen zu gewähren, wie sie die entsprechenden öffentlichen Unterrichtsanstalten genießen;
— dem steht jedoch nicht entgegen, daß von den freigegründeten Schulen ein gewisser Eigenbetrag als Ausdruck ihrer Eigenverantwortlichkeit und zur Unterstützung ihrer Unabhängigkeit zu fordern ist; ...

The European Parliament,

1. Calls for recognition within the European Community of the following principles:
  1. Every child and young person shall have the right to education and teaching; this includes the right of the child to develop his or her abilities; within the framework of the constitutions common to all the Member States and the legislation based thereon, the parents shall have the right to decide on the type of education and teaching to be given to their children of school age;
  2. Every child and young person shall have the right to education and teaching without any discrimination based on sex, race, philosophical or religious beliefs, nationality, social class or economic standing;
  3. The admission of a child to a school receiving public funds shall depend on its abilities and inclinations and not on the parents' economic standing nor the social, racial or ethnic background of the child;
  4. The school system must comply with the relevant provisions of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Community law, especially where it relates to education for the children of migrant workers and the national constitution and the cultural and social needs of the Member State concerned;
  5. The purpose of education and teaching shall be to enable the individual to develop fully and to promote respect for human rights and fundamental freedoms;
  6. Freedom of education and teaching shall be guaranteed;

7. Freedom of education and teaching shall include the right to establish a school and provide instruction;

It shall further include the right of parents to select, from among comparable schools, a school in which their children will receive the instruction desired; every child must be offered the possibility of attending a school which gives no precedence to specific religious or philosophical beliefs in its education and teaching;

It cannot be the duty of the State to recommend or give preferential treatment either to denominational schools in general or to schools of a particular denomination, nor can the State give such recommendations or preferential treatment to non-denominational education;

It is the parents' right to choose a school for their children until the latter can do so for themselves; it is the duty of the State to provide the necessary facilities for State or private schools;

Respect for beliefs is incumbent both on educational establishments under the direct authority of the State and on establishments which have contractual agreements with it;

8. Freely established schools, which meet the objective criteria established by law for the award of specific qualifications, shall be recognised by the State; they shall award the same qualifications as State schools;
9. In accordance with the right to freedom of education, Member States shall be required to provide the financial means whereby this right can be exercised in practice, and to make the necessary public grants to enable schools to carry out their tasks and fulfil their duties under the same conditions as in corresponding State establishments, without discrimination as regards administration, parents, pupils or staff;

Notwithstanding this, however, freely established schools shall be required to make a certain contribution of their own as a token of their own responsibility and as a means of supporting their independent status;

11. Europäisches Parlament: Erklärung der Grundrechte und Grundfreiheiten (12.4.1989)

European Parliament: Deklaration of Fundamental Rights and Freedoms

Artikel 16

(Recht auf Bildung)

Jeder hat das Recht auf Bildung und Ausbildung gemäß seinen Fähigkeiten.

Die freie Schulwahl ist gewährleistet.

Das Recht der Eltern auf Erziehung der Kinder gemäß ihren religiösen und weltanschaulichen Überzeugungen wird gewährleistet.

Article 16

(Right to education)

Everyone shall have the right to education and vocational training appropriate to their abilities.

There shall be freedom in education.

Parents shall have the right to make provision for such education in accordance with their religious and philosophical convictions.

12. Kommission der Europäischen Gemeinschaften: Allgemeine und berufliche Bildung in der Europäischen Gemeinschaft. Mittelfristige Leitlinien 1989 - 1992 (2.6.1989)

Commission of the European Communities: Education and training in the European Community. Guidelines for the medium term 1989 - 1992

GRUNDSÄTZE

Künftig wird die Verwirklichung der im Vertrag von Rom (Art. 128) festgelegten Verpflichtung zur Aufstellung "allgemeiner Grundsätze zur Durchführung einer gemeinsamen Berufsbildungspolitik" wie auch die Förderung höherer Ausbildungsstandards, die mit den vorrangigen Zielen der Strukturfonds zu integrieren sind, ins Zentrum der Bemühungen der Gemeinschaft gerückt werden. Die gemeinschaftswerte Zusammenarbeit, die im Bildungsbereich ursprünglich 1976 eingeführt wurde, muß nun im Hinblick auf 1992 beschleunigt werden, damit eine neue Entwicklungsphase beginnen kann, die auf den wertvollen Kooperationsgrundlagen aufbaut, die bereits verwirklicht worden sind. Allerdings müssen bei den Bemühungen der Gemeinschaft in den kommenden Jahren zwei Grundsätze neu bestätigt werden, die das Vorgehen der Gemeinschaftsorgane in diesem Bereich prägen und so ein Klima des gegenseitigen Vertrauens schaffen, das allen Beteiligten ein partnerschaftliches Voranschreiten ermöglicht.

Respektierung der Vielfalt

Es ist unerlässlich, die reiche Vielfalt der Bildungstraditionen in der Gemeinschaft zu wahren und zu respektieren, wobei dieses gemeinsame Erbe optimal zu nutzen ist, um in der Zukunft höhere Standards zu erreichen. Eine pauschale Harmonisierung oder Vereinheitlichung der Bildungssysteme ist gänzlich abzulehnen; sie ist in diesem Bereich kein Ziel für die Kommission. Die Bemühungen aller Mitgliedstaaten und der Kommission sollten darauf ausgerichtet sein, die Gesamtqualität des Bildungsangebots zu

verbessern, indem die verschiedenen Systeme an Prozessen der langfristigen Kontaktnahme, der Kooperation und der Konzertation beteiligt und unnötige Divergenzen vermieden werden, welche die Freizügigkeit von Personen und Ideen beeinträchtigen würden.

Subsidiarität

Bei der Entwicklung neuer Kooperationsformen auf Gemeinschaftsebene anerkennt die Kommission uneingeschränkt die Bedeutung einer klaren Unterscheidung zwischen Maßnahmen, die von bzw. in den Mitgliedstaaten durchzuführen sind und Aufgaben, die die Kommission aufgrund ihrer besonderen Katalysator- und Koordinierungsfunktion sowie des gesteigerten Werts, den sie dadurch den Anstrengungen der Mitgliedstaaten hinzufügt, selbst durchführen kann. Daher wird die Kommission weiterhin eng mit den zuständigen Behörden zusammenarbeiten und der besonderen Rolle der föderalen, regionalen und lokalen Stellen im Bildungs- und Ausbildungsbereich Rechnung tragen.

PRINCIPLES

At the core of the Community's effort in the coming period will be the pursuit of the responsibility under the Treaty of Rome (Article 128) to "lay down general principles for the implementation of a common training policy" as well as the promotion of higher standards of training, integral to the priority objectives of the Structural Funds. Cooperation at Community level, initially launched in the education field in 1976, now has to move up a gear in the period up to 1992 to permit a new phase of development, building on the valuable bases of cooperation already established. It is essential, however, in strengthening the Community's efforts in the period ahead to reaffirm two basic principles which underpin the approach of the Community institutions in this field, and which will thus create the atmosphere of mutual confidence enabling all parties concerned to move forward in partnership.

Respect for Diversity

It is vital to preserve and respect the rich diversity of educational traditions in the Community, and to draw the best from this common heritage in promoting higher standards for the future. Blanket harmonisation or standardization of the educational systems is entirely undesirable; it is not the Commission's objective in this field. The efforts of all Member States and the Commission should be designed to improve the overall quality of educational provision by bringing the different systems into a long-term process of contact, cooperation and concertation and by avoiding unnecessary divergences which would otherwise impede the free movement of persons and ideas.

Subsidiarity

In developing new forms of cooperation at Community level, the Commission fully recognises the importance of identifying clearly those responsibilities and measures to be pursued by or within Member States and those which can be implemented by the Commission itself by virtue of its competence and its special catalytic and coordinating role and the added value that can be given to efforts within Member States. The Commission will therefore continue to cooperate fully with the relevant authorities and to take into account the role played by federal, regional and indeed local bodies in the education and training field.